

УДК 378.147.091.3: 72.012]: 73/76

Попова І.І.

Доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ОБРАЗОТВОРЧИХ ДИСЦИПЛІН В КОНТЕКСТІ ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ ОСВІТИ

Вивчення загальнохудожніх дисциплін є важливою складовою якісної професійної освіти майбутніх спеціалістів дизайнерського профілю.

Ключові слова: образотворчі дисципліни, самостійна робота студентів, дизайнерська освіта.

Постановка проблеми. В основі навчальної діяльності студента повинні бути глибокі мотиваційні сили, які змушують особистість безперервно домагатися вдосконалення вмінь та професійних навичок. Мотивація навчання передусім формується за потребами здобуття певної професії. Тобто студент дизайнерського напрямку має оволодіти такою сумою знань і вмінь, які б дали змогу заявити про себе як про професіонала з високою загальнохудожньою підготовкою.

Основний матеріал. Особливості викладання образотворчих дисциплін обумовлені принциповими відмінностями підготовки студентів напрямів «дизайн», «архітектура» та «образотворче мистецтво». Художник знаходиться в просторі між соціальним життям сучасного йому суспільства і своїм особливим ставленням до дійсності. Він спостерігає навколишній світ, аналізує його, узагальнює свої враження, використовуючи наявні у нього зображальні засоби, створює зображення, нерідко схоже на цю реальність, але яке будується за своєю логікою, відмінною від логіки реального простору. Архітектор і дизайнер, як правило, обмежені технічним завданням свого проекту і традиційною або сучасною інтерпретацією такого проекту в роботах колег, в іншому ж вони, по суті справи, створюють нове середовище – створюють новий предмет або цілий ансамбль предметів. Але в той же час робота художника, архітектора і

дизайнера є художньою творчістю, їх ріднить загальний підхід до творчої діяльності, в основі якої лежить привнесення в об'єкти, створені людиною, естетики, елементів, які узгоджуються з гармонією навколишнього світу [1].

Методи викладання образотворчих дисциплін в даних напрямках також мають відмінності, продиктовані специфікою діяльності. Традиційне академічне навчання художників має на увазі тривалу роботу з натури, що поступово виховує колірну культуру, індивідуальне сприйняття, в якому присутні суб'єктивні уподобання щодо кольору, пошук шляхом досвіду колірної та колористичної гармонії. Дизайнер або архітектор, який працює з кольором, використовує загальні закони сприйняття кольору, а теоретичне кольорознавство як об'єктивне вчення про колір, превалює тут над пошуком індивідуального, властивим праці художника.

Дизайнер створює різні форми, моделює простір з використанням кольору. Архітектор працює з простором і з формою в просторі. Дані особливості диктують різницю підходів до викладання мистецьких дисциплін для студентів різних напрямів.

Образотворчі дисципліни об'єднані наступними цілями: розвиток об'ємно-просторової уяви як основи професійного архітектурно – дизайнерського мислення; досконале оволодіння образотворчими навичками і засобами, що застосовуються в проектній практиці; формування системи естетичних уявлень і художнього смаку.

Зміст програм образотворчих дисциплін направлений на закладення основ рисунку та живопису, необхідних майбутньому фахівцю, що є основою для розвитку просторового та колористичного мислення майбутніх дизайнерів. Під час роботи з природою в аудиторіях і на пленері студенти вивчають закономірності колірної гармонії, сприйняття, основні типи колористичних гармоній, освоюють різні матеріали та техніки.

На першому етапі навчання студенти – дизайнери отримують завдання на побудову об'ємів, при цьому вони вчаться вибудовувати тональні відносини. Виконуються натюрморти з геометричних тіл з

високим і низьким горизонтом, лінійно-конструктивна побудова архітектурних деталей, тональна розробка натюрмортів. На другому етапі акцент зміщується на зображення простору, перетворення та моделювання середовища.

Метою завдань на зображення інтер'єру за уявою є розвиток навичок виявлення логічних взаємозв'язків між цілим і його окремими частинами, закріплення навичок методичної послідовності ведення малюнка без натури. Також виконуються роботи за описом (студентам пропонується зобразити інтер'єр та екстер'єр за описом); роботи по уяві на різні теми: композиції з геометричних тіл, інтер'єр зі складним простором, місто майбутнього тощо.

Всі типи завдань так чи інакше розвивають композиційні здібності студента, але в максимальній мірі це відноситься до малюнків по уяві. Тому, постійно чергуючись з натурними малюнками, вони є обов'язковими на всіх рівнях навчання.

Методичне мистецтво викладача полягає в умінні правильно організувати навчальний процес як в аудиторії, так і поза нею. Під час самостійної роботи з дисципліни виконуються роботи з натури: інтер'єри (з повітряною перспективою), пейзажі (від малих просторів до панорамних), а також з творчим перетворенням натури: декоративно – площинні композиції, де застосовуються методи стилізації, ритм, метр, колористична робота. За допомогою композиції, психології сприйняття кольору, освоюється методика розробки колірної рішення об'єктів дизайну, інтер'єрів та міського середовища [3].

За останній час крім традиційних академічних завдань було збільшено обсяг творчих графічних та живописних композицій. У декоративно-площинних роботах вирішується завдання створення самостійних колірних композицій.

Студенти в процесі навчання виконують практичні вправи, що включають в себе аналіз зразків світового живопису, різних видів образотворчого, пластичного, декоративного мистецтва; основних закономірностей розвитку теоретичних, історичних, творчих аспектів мистецтва, науково – методичної та мистецтвознавчої літератури,

знайомляться з особливостями передачі і сприйняття кольору та світла, завданнями техніки і технології рисунку та живопису. Треба прагнути до того, щоб не обмежувати студентів у творчому пошуку образотворчих засобів.

Необхідно зазначити, що велику роль відіграє навчальна практика, яка проходить на пленері. Перша половина робочих годин навчальної практики відводиться на збір матеріалу: замальовки, етюди та графічні стилізації природних форм, архітектурних споруд, друга половина – для творчої роботи (використання рослинних та тваринних мотивів при оформленні інтер'єру).

Вміння мислити асоціативними художніми образами відображається в індивідуальному баченні світу та творчості. Архітектура, живопис, графіка, вивчення етнографічного матеріалу надихають студентів на створення своїх творчих стилів та прийомів. Використання нестандартних матеріалів в роботі відкривають простір для фантазії та творчого злету. Зібраний матеріал під час навчальної практики на пленері являється невичерпним джерелом для використання в подальшому [2].

Темами навчальних завдань на пленері стають зарисовки та начерки архітектурних мотивів, цікавих фрагментів архітектури, вулиць міста, замальовки ландшафтного пейзажу. Студентам пропонується звернути увагу на форму та силует архітектурних споруд, виконати графічні стилізації. Задачі передачі простору, повітря стають ще більш важливими при малюванні зовнішнього вигляду будівель, особливо вулиць і площ або архітектурних ансамблів. Виконуючи такі начерки, студент повинен помічати, як архітектура поєднується з навколишнім пейзажем, повинен розрізняти стилістичні особливості будівель. Архітектурні споруди корисно малювати в різний час року і дня. Вивчення будівлі і її елементів буде більш повним, якщо цю будівлю намалювати і при бічному сонячному освітленні, коли рельєфно виділяються всі частини будівлі, і зобразити її силует проти світла, коли всі деталі зливаються в одну пляму.

Дані методики викликають інтерес студентів і допомагають формувати індивідуальні якості майбутнього дизайнера. Таким чином, підсумком вивчення образотворчих дисциплін для художників стає

придбання навичок вільного володіння образотворчими техніками, а для дизайнерів – придбання навичок зображення простору і моделювання (проектування) уявних просторів (інтер'єрів, екстер'єрів, ландшафтів).

Тому можна сказати про те, що існує низка методів викладання образотворчих дисциплін студентам напряму «дизайн». В процесі навчання студентів – дизайнерів ставиться завдання розвитку фундаментальних здібностей, об'ємно – просторового бачення та уяви, сприйняття кольору, освоєння графічної та живописної мови та їх творчого застосування в дизайнерській практиці.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. За допомогою вивчення образотворчих дисциплін студенти, які отримують художні та проектні спеціальності, опановують навички, що дозволяють створювати нову естетику, що перетворює просторове середовище. Завдяки цьому вирішується одна з педагогічних проблем сучасної освіти – пошук балансу і взаємодії ручної та комп'ютерної графіки у формуванні візуальної культури майбутніх дизайнерів.

Література

1. Злобин В.И. Изобразительная деятельность – средство познания предметно-пространственной среды: монография / В.И. Злобин. – Харьков: Основа, 1991.
2. Маслов Н.Я. Пленэр: Практика по изобразительному искусству. Учеб. пособие для студентов худож. граф. фак. пед. ин-тов. – М.: Просвещение, 1984.
3. Попова І.І. Особливості організації самостійної роботи студентів із загальнохудожніх дисциплін в системі підготовки дизайнерів // Педагогіка вищої та середньої освіти, збірник наукових праць №20 «Мистецько-педагогічна освіта (теорія, методи, технології)» – Кривий Ріг, 2009.